

SAKSFRAMLEGG

Til:
Bibliotekstyret

Møtedato:
29.04.2020

Sak:

UBs avsetninger pr 1.1.2020 - intern fordeling og videre håndtering

Innstilling til vedtak:

Bibliotekstyret tar bibliotekdirektørens redegjørelse til orientering og slutter seg til de anbefalinger som framkommer i saken.

Vedlegg

1. Oppfølging av avsetninger 2019 – små enheter (ePhorte 2018/994-8) – brev fra universitetsdirektøren
2. Oppfølging av avsetninger – årsregnskap 2019 (ePhorte 2018/994-10) – brev fra universitetsdirektøren
3. Liste over avsetninger knyttet til øremerkede tiltak

Fakta i saken

UBs avsetninger pr 1.1.2020

Tabell 1 Avsetninger pr 1.1.2020	<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>
Regnskapsmessige ¹ avsetninger	-5,6
Øremerkede avsetninger ²	11,7
Rekruttering ³	3,6
Totalsum	9,7

Tidligere vedtak i saken

BS 3/19 Plan for midlertidig økt bemanning og bruk av avsetninger (ePhorte 2018/1174-4)

¹ Avsetninger som ikke er bundet til noe særskilt tiltak

² Avsetninger knyttet til særskilte tiltak, saldo overføres fra år til år. Inkluderer ikke eksternfinansierte prosjekter (sk. A-prosjekter)

³ Avsetninger knyttet til stipendiatstillingene

Bakgrunn for saken

Som bibliotekstyret tidligere er gjort kjent med har Universitetsstyret, på bakgrunn av departementets krav om begrensninger i institusjonenes avsetninger, vedtatt at det skal omdisponeres midler fra alle enheter på nivå 1 og 2 som har avsetninger som overstiger hhv 10% i avlagt årsregnskap for 2019 og 7% for 2020. For UBs vedkommende betyr dette kravet at vi maksimalt kunne ha 15,2 millioner kroner i avsetninger pr 1.1.2020.

Styret er videre orientert om (i samband med behandling av UBs budsjett for 2020) avtale mellom universitetsdirektøren om omdisponering av avsetninger allerede i 2019, se vedlegg 1. Konkret ble det som følge av denne avtalen omdisponert 10 millioner kroner av UBs avsetninger i 2019, jf regnskap for 2019. Midlene ble omdisponert fra UB til UiTs sentrale midler.

Med dette hadde UBs avsetninger et omfang på 9,7 millioner kroner pr 1.1.2020. UB oppfyller dermed kravet som gjelder pr 1.1.2020.

Avsetningene fordeler seg som vist i tabell 1 ovenfor.

Negative avsetninger

Som tabellen viser, er de regnskapsmessige avsetningene negative, selv om UBs avsetninger totalt sett har en positiv saldo. Konkret betyr dette at UB ikke har tilstrekkelige avsetninger til å dekke de forpliktelser som følger med rekrutteringsstillingene og de øvrige øremerkede tiltakene. Dette er en helt ny situasjon for UB, og det er en utfordring hvordan den skal håndteres.

UB er ikke alene om å ha en slik utfordring, flere av UiTs enheter har nå samme problem. Det er gitt signaler fra universitetsledelsen om at negative resultat og budsjetter godtas, men det må foreligge en plan for hvordan man skal komme i balanse igjen. Bibliotekdirektøren ser for seg en to-treårig plan.

I tillegg til den store ubalansen mellom regnskapsmessige og øremerkede avsetninger, er det også stor ubalanse avdelingene imellom mht regnskapsmessige avsetninger. Result har opparbeidet seg en positiv regnskapsmessig avsetning på hele 7,1 millioner kroner, mens resten⁴ av UB har en negativ regnskapsmessig avsetning på 12,7 millioner kroner. Dersom universitetsdirektøren ikke hadde omdisponert 10 millioner kroner (jf avtalen omtalt ovenfor), ville de minus 12,7 millioner kronene i stedet vært minus 2,7 millioner kroner. Avsetningene til rekruttering og øvrige øremerkede tiltak er positive.

Tabell 2 viser avdelingsvis fordeling av avsetningene:

Tabell 2 Avsetninger 1.1.2020 – fordeling (Alle tall i millioner kroner)	Bibl.tj./UB felles	Result	Sum hele UB
---	---------------------------	---------------	--------------------

⁴ «resten av UB» omfatter Stab, Avdeling for publikumstjenester, Avdeling for samlinger og UB felles – resultatregnskapet for disse avdelingene har vært sett under ett

Regnskapsmessige avsetninger	-12,7	7,1	-5,6
Øremerkede avsetninger	7,2	4,5	11,7
Rekruttering	2,2	1,4	3,6
Sum	-3,3	13,0	9,7

Det finnes ulike måter å håndtere disse utfordringene på. Bibliotekdirektøren vil i dette saksframlegget redegjøre for sin anbefalte løsning.

Om avsetningene

Regnskapsmessige avsetninger – minus 5,6 millioner kroner

Dette er normalt «frie» midler, uten forpliktelser eller bindinger. Negativt beløp, som her, betyr at UB ikke har tilstrekkelige midler til å dekke forpliktelsene knyttet rekrutteringsstillingene og de øvrige øremerkede tiltakene. En slik situasjon kan ikke tillates å vare over tid. Det er derfor nødvendig å tilføre midler til dekning av denne negative saldoen (se eget avsnitt om dette nedenfor). Det er en ekstra utfordring at Result har et stort overskudd, mens bibliotek tjenestene/ UB felles har underskudd.

Avsetninger til øremerkede avsetninger (utenom rekruttering) – 11,7 millioner kroner

Inkludert i disse 11,7 millioner kronene er 4,8 millioner kroner knyttet til Open Access-fondet⁵ (OA-fondet). OA-fondet finansieres gjennom UiTs strategiske midler. Det er løpende aktivitet knyttet til OA-fondet, og UB kan ikke omdisponere OA-fondets midler.

De resterende øremerkede avsetningene utgjør 6,9 millioner kroner. Disse har i større eller mindre grad forpliktelser knyttet til seg. Bibliotekdirektøren har foretatt en grundig og kritisk gjennomgang av disse tiltakene med hensyn til om bindinger kan oppløses helt eller delvis. Resultatet ble at 3,5 millioner kroner kan omdisponeres/frigjøres til regnskapsmessige avsetninger.

Avsetninger til rekruttering – 3,6 millioner kroner

Disse avsetningene består av midler som er tildelt UB til dekning av lønn og drift for de fire stipendiatstillingene UB har. Alle disse stillingene er besatt, og våre forpliktelser for stipendiatene gjelder ut 2022. Bibliotekdirektøren anser at disse midlene bør/må stå urørt.

Dekning av negativ saldo (regnskapsmessige avsetninger)

Dekning av negativ saldo kan skje på ulikt vis:

- a) Frigjøre øremerkede avsetninger
- b) Inndekning ved driftsmessig overskudd

a) Frigjøre øremerkede avsetninger

Av de øremerkede avsetningene kan 3,5 millioner kroner enkelt frigjøres og overføres til regnskapsmessige avsetninger, jf avsnittet om øremerkede avsetninger ovenfor. Men dette kan

⁵ Open Access-fondet: UiTs fond til dekning av betaling for åpen tilgang ved publisering av vitenskapelige artikler

bare delvis løse situasjonen. Ny saldo for regnskapsmessige avsetninger pr 1.1.2020 blir fortsatt negativ, *minus* 2,1 millioner kroner, som vist i tabell 3:

Tabell 3 Avsetninger pr 1.1.2020 revidert	<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>
Regnskapsmessige avsetninger	-2,1
Øremerkede avsetninger	8,2
Rekruttering	3,6
Totalsum	9,7

b) Inndekning ved driftsmessig overskudd

Dette kan gjøres ved to grep:

- i avdelingsvis omdisponering av regnskapsmessige avsetninger
- ii besørge framtidig driftsmessig overskudd – forutsetter at regnskapet sees over en lengre periode (to-tre år)

Videreføring av overordnet begrensning i avsetninger til nivå 3 (alle typer avsetn.) – intern omdisponering

Bibliotekdirektøren anser det som både rimelig og hensiktsmessig at begrensningene i hvor mye enheten kan ha i avsetninger, videreføres ned til neste administrative nivå (nivå 3) i organisasjonen, og at overskytende avsetninger omdisponeres til overordnet nivå (UB felles). Med samme modell som benyttes for enhetene på nivå 2, blir de avdelingsvise grensene slik:

Tabell 4 Avdelingsvise grenser for avsetninger							
<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>	Litteratur⁶	UB felles	Stab	Publ	Saml	Result	Hele UB
Avsetninger 1.1.2020	5,0	-11,4	0,7	2,4	0,0	13,0	9,7
Grense 1.1.2020 (10 %)	6,2	2,2	0,5	3,7	1,2	1,4	15,2
Avvik fra grenseverdi	-1,2	-13,6	0,2	-1,3	-1,2	11,6	-5,5
<i>Grense 1.1.2021 (7 %)</i>	4,3	1,6	0,4	2,6	0,8	1,0	10,7

Tabellen viser at pr 1.1.2020 overskred avdelingene Stab og Result grensen med hhv 0,2 og 11,6 millioner kroner. Disse avsetningene omdisponeres til UB felles. I tillegg omdisponeres også resterende avsetninger knyttet til Stab.

Dette gir følgende resultat (avdelinger som får endring er markert med grått):

Tabell 5 Avdelingsvise avsetninger etter intern omdisponering							
<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>	Litteratur	UB felles	Stab	Publ	Saml	Result	Hele UB
Avsetninger 1.1.2020	5,0	-11,4	0,7	2,4	0,0	13,0	9,7

⁶ Inkl OA-fondet, 4,8 millioner kroner

Grense 1.1.2020 (10 %)	6,2	2,2	0,5	3,7	1,2	1,4	15,2
Avvik fra grenseverdi	-1,2	-13,6	0,2	-1,3	-1,2	11,6	-5,5
Avsetninger 1.1.2020 - etter omdisp	5,0	0,9	0,0	2,4	0,0	1,4	9,7

I neste omgang vil bibliotekdirektøren fordele midler «tilbake», til finansiering av planlagte tiltak som på denne måten mister nødvendig finansiering fra egen avdeling, slik at avdelingene settes i stand til å fortsatt ivareta sine forpliktelser.

Forpliktelser

Ved gjennomgangen av de øremerkede avsetningene fant bibliotekdirektøren, som nevnt ovenfor, at bindinger på 3,5 millioner kroner kan oppløses og midlene frigis, dvs omdisponeres til UB felles. De resterende øremerkede avsetningene, 11,8 millioner kroner jf tabell 3, fordeler seg slik på avdelingene:

Tabell 6 Avdelingsvis fordeling av øremerkede midler (ref tabell 3)							
<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>	Litteratur	UB felles	Stab	Publ	Saml	Result	Hele UB
Avsetninger 1.1.2020 etter omdisp	5,0	0,9	0,0	2,4	0,0	1,4	9,7
OA og rekruttering	4,8	0,0	0,0	2,2	0,0	1,4	8,4
Øvrige øremerkede avsetninger	0,2	0,7	0,0	0,3	-0,2	2,4	3,4
Sum øremerkede avsetninger	5,0	0,7	0,0	2,5	-0,2	3,8	11,8

Summen på 11,8 millioner kroner inkluderer 2,1 millioner kroner⁷ som ikke er forbundet med konkrete forpliktelser/planer. De kan fortsatt frigis.

Kostnader knyttet til øremerkede tiltak med helt konkrete forpliktelser som «forfaller» i 2020 utgjør 7,9 millioner kroner. Etter dekning av disse kostnadene gjenstår 1,8 millioner kroner i *samlede* avsetninger.

Ytterligere forpliktelser på 2,6 millioner kroner er knyttet til rekrutteringsstillingene, med 1,3 millioner kroner hvert av årene 2021 og 2022.

Tabelle 7 gir en oversikt over forpliktelsene:

Tabell 7 Forpliktelser							
<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>	Litteratur	UB felles	Stab	Publ	Saml	Result	Hele UB
2020							

⁷ buffer på 1,1 millioner kroner knyttet til sekretariat for Program for undervisningskvalitet og Meritteringsprosjektet (Result), 0,5 millioner kroner til investeringer i UB-bygget (UB felles), samt diverse mindre aktiviteter for til sammen 0,5 millioner kroner – i alt 2,1 millioner kroner

OA og rekrutteringsstill.	4,8	0,0	0,0	0,5	0,0	0,7	6,0
Øvrige forpliktelser	0,0	0,1	0,0	0,7	0,0	1,1	1,9
Sum 2020	4,8	0,1	0,0	1,2	0,0	1,8	7,9

2021 (rekrutteringsstill.)				0,9		0,4	1,3
2022 (rekrutteringsstill.)				1,1		0,2	1,3

Total sum	4,8	0,1	0,0	3,2	0,0	2,4	10,5
------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	-------------

Tiltakene som forpliktelsene er knyttet til, framgår av egen liste, se vedlegg 3.

Etter den omdisponering som forutsatt her, mangler Result dekning for tiltak tilsvarende 0,4 millioner kroner i 2020. (Forpliktet 1,8 millioner kroner iht tabell 7, avsetninger 1,4 millioner kroner iht tabell 5.) Disse må tilbakeføres/avsettes til aktuelt tiltak. De øvrige avdelingene kommer ikke opp i tilsvarende problem i 2020.

Budsjett 2020 – underskudd (jf BS 32/19, ePhorte 2019/868-4)

UBs driftsbudsjett for 2020 er vedtatt med et underskudd på 1,8 millioner kroner. Underskuddet er forutsatt dekket av avsetninger. Dette er fortsatt mulig, jf forrige avsnitt.

Bibliotekdirektøren har i ettertid godkjent at Result kan disponere ytterligere 1 million kroner av sine tidligere oppsparte midler til anskaffelse av ekstra filmproduksjonsutstyr samt en 4 måneders prosjektstilling⁸ i 2020.

UiTs litteraturbudsjett for 2020 er vedtatt med et underskudd på 3,5 millioner kroner. Dette underskuddet tilskrives i hovedsak en svært ugunstig valutasituasjon, som UB ikke har mulighet til å håndtere innenfor egne rammer. Det er inngått avtale med universitetsdirektøren om at UB, i sitt budsjettinnspill for 2021, skal be om dekning av disse ekstraordinære litteraturkostnadene.

Plan for (ytterligere) bruk av avsetninger – jf BS 3/19 (ePhorte 2018/1174-4)

Bibliotekstyret vedtok i fjor en omfattende tiltaksplan for å få benyttet UBs avsetninger.⁹ Målet var å komme under grensen på 7 % allerede pr 1.1.2020.

Planen hadde i utgangspunktet en ramme på 14,7 millioner kroner over tre år (2019-2021), inkludert forskuttering av tilsetting i stillinger etter pensjonering med 2,5 millioner kroner i ett år. I september 2019 ble planen revidert og rammen redusert til 13,7 millioner kroner.¹⁰ I ettertid er ytterligere et prosjekt skrinlagt/utsatt, noe som reduserer rammen til totalt 12,2 millioner kroner.

Som gjennomgangen ovenfor viser, finnes det knapt midler til å dekke kostnadene ved denne planen, som derfor må revideres.

⁸ Utvikling av kompetanseutviklingspakke for fagmiljøene i pedagogisk bruk av digitale verktøy

⁹ BS 3/19, ePhorte 2018/1174-4

¹⁰ BS 21/19, ePhorte 2018/1174-6

Flere av tiltakene viste seg å ikke kunne realiseres innen planlagt tidsramme pga manglende kapasitet på UiTs innkjøpsavdeling og bygg- og eiendomsavdeling (BEA). Pr april 2020 står således byggprosjekter¹¹ tilsvarende 3,3 millioner kroner på vent, mens anskaffelser for 1,1 millioner kroner er i prosess og blir effektivert i 2020. På de planlagte prosjektene gjestod en kostnad på 3,6 millioner kroner pr 1.1.2020 (herav 2,6 millioner kroner i 2020, resten i 2021). Pr 1.1.2020 gjestod dermed til sammen tiltak tilsvarende 8 millioner kroner.

Ad forpliktelser knyttet til planen:

Byggprosjektene (3,3 millioner kroner) må kunne legges inn i de midler som UDIR har omdisponert, slik at disse kan anses som finansiert. Igangsatte anskaffelser (1,1 millioner kroner) må gå sin gang. Videre er det tilsatt prosjektmedarbeidere med varighet ut 2020/2021 til en samlet kostnad av 2,7 millioner kroner, fordelt med 1,7 millioner kroner i 2020 og 1,0 millioner kroner i 2021. Til sammen gjestår dermed forpliktelser for til sammen 3,8 millioner kroner.

Det må vurderes om noen av de øvrige tiltakene hvor det ikke foreligger forpliktelser¹², må eller kan finansieres over ordinær drift, og om tiltak/engasjement må avsluttes tidligere enn planlagt.

Pr mars 2020 er status for denne planen slik:

Tabell 8 – Status Plan for bruk av avsetninger				
<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>	Kostnad 2019	Kostnad 2020	Kostnad 2021	Kostnad totalt
Opprinnelig plan	10,7	3,2	0,8	14,7
Revidert plan	5,1	6,8	1,8	13,7
Oppdatert plan	5,1	6,1	1,0	12,2
Gjestående tiltak	**	7,0	1,0	8,0
Forpliktet*)	**	2,8	1,0	3,8*)

*) Byggprosj. utelatt, antas finansiert av UDIRs omdisponerte midler

UBs økonomi

UBs økonomi er svært anstrengt, som det framgår av tidligere saker om bemanning og budsjett. I hovedsak skyldes dette reduserte bevilgninger de siste årene. Det vil være nødvendig å redusere driften for å gå i balanse i kommende år. Å gå med overskudd vil kreve enda mer inngripende tiltak. Dette kommer bibliotekdirektøren tilbake til i sak om økonomi og bemanning som er varslet til høsten.

Et vesentlig forhold, og trolig det viktigste, som forklaring på Results overskudd, er at bemanningsplanen som ble vedtatt i 2015 var fastsatt slik at Result *ikke* skulle behøve eksterne inntekter for å gå i balanse på ordinær drift. I UBs samlede driftsbudsjett for de påfølgende årene er likevel slike inntekter medregnet. (Dette for å gjenspeile de faktiske forhold, dvs inngåtte avtaler.) Results budsjett har vært budsjettet i balanse i perioden, inkludert eksterne inntekter,

¹¹ Byggprosjektene bør kunne finansieres av BEA, via UDIRs omdisponerte midler, se også egen sak om innspill til budsjett 2021

¹² Utgjør til sammen 0,9 millioner kroner, når byggprosj. holdes utenom

men både høyere inntekter og lavere lønnskostnader enn budsjettet har resultert i årvisst overskudd på denne avdelinga.

Ulike måter å håndtere dette på er diskutert og vurdert, fra at alle Results avsetninger går inn i fellesskapet, til at de overhodet ikke røres. Den løsningen som synes mest rimelig, og som er anbefalt her, er at kravet om en maksimumsgrense for avsetninger videreføres ned på nivå 3 i organisasjonen. Grensen er for 2019 satt til 10 % av enhetens andel av bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet. Med den omdisponering som universitetsdirektøren foretok høsten 2019, utgjør UBs avsetninger pr 1.1.2020 bare 6,4 % av bevilgningen for 2019.

Oppsummering

UBs avsetninger er redusert til et minimum, og kan knapt dekke forpliktelsene. Kritisk gjennomgang av øremerkede avsetninger, kombinert med intern omdisponering av midler, løser det meste pr dags dato, men det må vurderes om planlagte tiltak og engasjement må avsluttes tidligere enn planlagt og framtidige driftskostnader må reduseres. Som tidligere varslet, kommer bibliotekdirektøren tilbake til dette i sak om økonomi og bemanning til høsten.

Johanne Raade
bibliotekdirektør
—
johanne.raade@uit.no
77 64 51 21
—

Marianne Foss
seniorrådgiver
—
marianne.foss@uit.no
77 64 57 21

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur